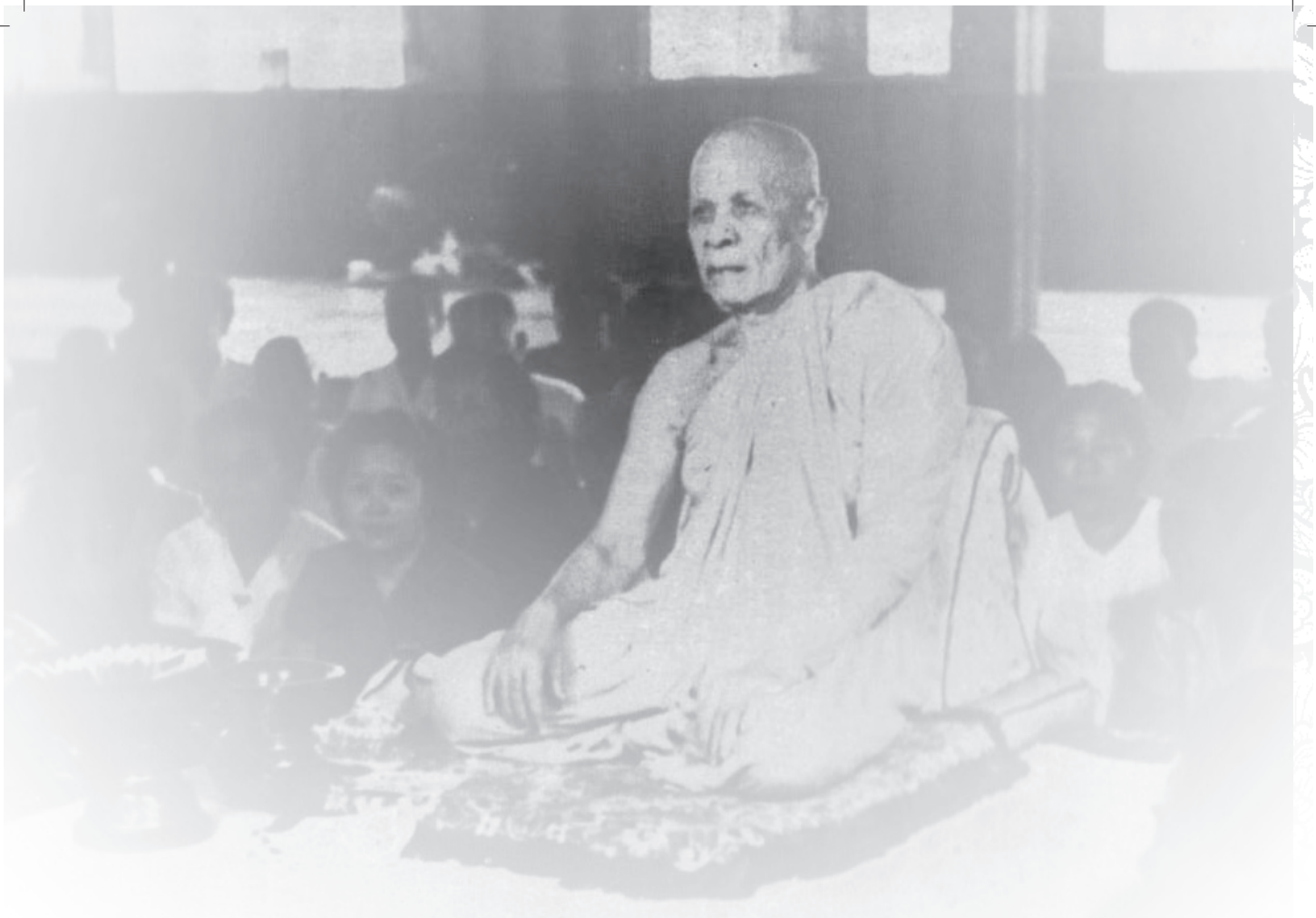

‘... ที่กล่าวมาแล้วเป็นประเทศข้างนอก
ประเทศข้างในต้องหยุดอยู่กลางวงจรที่ทำให้เป็นกายมนุษย์
หยุดตรงนั้น จึงจะได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่สมควรทีเดียว
หยุดตรงนั้นถูกมชฌิมประเทศ ถูกมชฌิมปฏิบัติ
ข้อปฏิบัติเป็นกลาง ไม่เข้าไปใกล้ที่สุด ทั้ง ๒ อย่าง
คือ กามสขัลลิกานโยค กับ อตตกิลมถานโยค
เป็นมชฌิมปฏิบัติแท้...’

รวมพระธรรมเทศนา พระมงคลเทพมุนี (สด จนฺทสโร)

กัณฑ์ที่ ๗

มงคลกถา

การอยู่ในประเทศอันสมควร ๑
 ความเป็นผู้มีบุญอันทำแล้วในกาลก่อน ๑
 การตั้งตนไว้ชอบ ๑
 ๒๐ กัณยาน พุทธศักราช ๒๕๕๖

นมโหม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส (๓ ทน)

ปฏีรูปเทสวาโส จ

ปุพฺเพ จ กตปุญฺญตา

อตฺตสมฺมาปณฺธิ จ

เอตมฺมมงคลมุตฺตมฺมํ

พ.ศ.(ปาลี) ๒๕/๓๑๘/๓๗๖

ณ บัดนี้ อาตมภาพจักได้แสดง มงคลกถา วาจาเครื่องกล่าวปรารภเหตุเครื่องถึงซึ่งความเจริญ ดังนี้ เป็นข้อใหญ่ใจความ ในสากลโลกก็ต้องการความเจริญด้วยกันทั้งนั้น หลีกเลียงหนีความเสื่อมสิ้นด้วยกันทั้งนั้น ความเสื่อมเป็นอนิฏฐผล ไม่เป็นที่ปรารถนาแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่า ความเจริญเล่าเป็นอิฏฐผล เป็นที่ปรารถนาแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่าดุจเดียวกัน เหตุนี้เราทำนุทั้งหลาย ทั้งคฤหัสถ์บรรพชิต บรรดามาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า ก็ต้องการเหตุเครื่องถึงซึ่งความเจริญดุจเดียวกัน เมื่อเป็นดังนั้น จงมนสิการกำหนดไว้ในใจ ในเวลาที่สดับตรับฟังพระธรรมเทศนาสืบต่อไป ในสัปดาห์ก่อนโน้นได้แสดงตามวาระพระบาลีว่า อเสวนา จ พาลานํ ปณฺหิตานญจ เสวนา ปุชา จ ปุชฺหิยานํ การไม่คบคนพาล คบแต่บัณฑิต บุชาสิ่งที่ควรบูชา ๓ ข้อนี้เป็นเหตุเครื่องถึงซึ่งความเจริญโดยแท้ ได้แสดงมาแล้ว

วันนี้จะแสดงใน ปฏีรูปเทสวาโส เป็นลำดับไป การอยู่ในประเทศอันสมควร เรียกว่า ปฏีรูปเทสวาโส ปุพฺเพ จ กตปุญฺญตา ความเป็นผู้ได้กระทำความดีไว้ในปางก่อน อตฺตสมฺมาปณฺธิ จ การตั้งตนไว้ชอบ เอตมฺมมงคลมุตฺตมฺมํ ๓ ข้อนี้

เป็นเหตุเครื่องถึงความเจริญสูงสุด นี่ตามวาระพระบาลี คลฺยฺยํ สยามภาษา ต่อแต่นี้จะอรรถาธิบายขยายความเป็นลำดับไป

ปฏิรูปเทสวาโส การอยู่ในประเทศอันสมควรนั้น เราต้องรู้จักประเทศ คือประเทศที่เราอยู่ในบัดนี้เรียกว่าประเทศไทย มีประเทศอื่นอยู่รื้อรอบขอบชิด เรียกว่าประเทศใกล้เคียงติดกัน ประเทศอินโดจีนนี่ก็เป็นประเทศ ประเทศลาวก็เป็นประเทศ ประเทศพม่าก็เป็นประเทศ ต่อออกไปจากพม่าก็เป็นประเทศอินเดีย ประเทศลังกาต่อไปอีก ไปทางยุโรปมีมากประเทศทีเดียว ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส กว้างออกไปอีกคือประเทศเยอรมัน และประเทศเยอรมันนั้นเป็นประเทศลอกแลก ตายแล้วกลับฟื้นขึ้น เวลานี้ฟื้นขึ้นแล้ว ฟื้นขึ้นครึ่งประเทศ ยังไม่ฟื้นหมดประเทศ แปลกประเทศก็รู้จักเป็นรู้จักตายเหมือนกัน เมื่อรู้จักหลักอันนี้ ประเทศนั้นแหละเป็นหลักอันสำคัญ ถ้าว่ามนุษย์อยู่ในประเทศใดไม่มีพุทธศาสนา ประเทศนั้นเป็นประเทศเรียกว่าไม่มีศาสนาแน่นอน ประเทศเหล่านั้นเรียกว่าประเทศโยกคลอน เพราะศาสนาเป็นตัวสำคัญของประเทศนัก ถ้าประเทศใดมีพุทธศาสนาที่แน่นอน ประเทศนั้นก็เป็นหลักฐานเป็นประเทศที่เป็นหลักเป็นประธานของโลกทีเดียว ในบัดนี้ประเทศต่างๆ พุทธศาสนาอ่อนแอจนคลอนแคลน ในแหลมทองนี้มีอยู่ ๕ ประเทศ ประเทศลาว มอญ พม่า ประเทศเขมร และประเทศไทย ๕ ประเทศนี้เป็นประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา มีศาสนาที่แน่นแฟ้น ไม่ยกเยื้องแปรผันไปตามใคร พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีคำสอนเป็นนิตยานิกธรรมจริง ๆ นำสัตว์ออกจากไตรภพแท้ ๆ เรียกว่า กระแสพระพุทธานุภาพ ลำดับของโลกของธรรมมา พระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลกก็ขวนขวายสรรพสัตว์ให้พ้นจากไตรวัฏ ๒๔ อสงไขยเศษๆ ทุกๆ พระองค์มา

บัดนี้เราเกิดมาเป็นไทย เราได้อยู่ในประเทศไทย มีศาสนาปรากฏอยู่ในประเทศไทยนี้ เรียกว่าพุทธศาสนา เราเป็นภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ตั้งอยู่ในพุทธศาสนาด้วย นี่เป็นปฏิรูปเทศ ไม่ใช่อื่น ตรงนี้เป็นปฏิรูปเทศ เมื่อครั้งพุทธกาลโน้น อินเดียเป็นปฏิรูปเทศแล้วก็ ต่อมาลังกาเป็นปฏิรูปเทศ บัดนี้อินเดียไม่เป็นปฏิรูปเทศเสียแล้ว เท่ากับมีลักษณะประเทศที่มีศาสนาพื้นเพอันหมดแล้ว เราไม่สมควรจะไปประพาศปฏิบัติ เวลานี้พุทธศาสนารุ่งโรจน์อยู่ในประเทศไทยแห่งเดียว ประเทศพม่า ประเทศเขมร ประเทศลาว เขาก็พอใช้ เขาก็ดีเหมือนกัน แต่ว่าแน่นแฟ้นสำคัญไม่รู้จักแยกแตกสลายละก็ต้องประเทศไทย เพราะมีพระเจ้าแผ่นดินเป็นอัครศาสนูปถัมภ์ทีเดียว เรียกว่าอุปถัมภ์ศาสนาอย่างเลิศ พระเจ้าแผ่นดินเป็นศาสนูปถัมภ์ทีเดียว นี่เป็นปฏิรูปเทศ

ประเทศที่สมควรที่เราจะพึงประพฤติปฏิบัติใน ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ วิมุตติ ญาณทัสสนะให้ถูกต้องร่องรอยความประสงค์ของทางพุทธศาสนาได้ ดังนั้นเป็นปฏิรูปประเทศ เรามาอยู่ในประเทศเช่นนี้แล้ว เราสมควรที่จะดำเนินให้ถูกต้องร่องรอยความประสงค์ ของทางพุทธศาสนา

ที่จะดำเนินให้ถูกต้องร่องรอยความประสงค์ของทางพุทธศาสนานะ จะดำเนิน อย่างไร ต้องแก้ไขใจของเราให้หยุดเสียก่อน หยุดที่ไหน ต้องหยุดอยู่ที่ศูนย์กลางดวง ธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ ไสบริสุทธื์เท่าฟองไข่แดงของไก่ สะดือทะลุหลัง ขวาทะลุ ซ้าย กลางก้นนั้น ตรงนั้น เวลาเรามาเกิด ใจเราต้องหยุดตรงนั้น เวลาเราหลับ ใจต้อง ไปหยุดตรงนั้น เวลาเราตาย ใจต้องไปหยุดตรงนั้น เวลาเราตื่นก็ต้องตื่นตรงนั้นแหละ จุดนั้นแหละเป็น ที่เกิด ที่ดับ ที่หลับ ที่ตื่น มีจุดเดียว ต้องเอาใจของเราไปจรงนึ่งอยู่ตรงนั้นแหละ ทำใจให้หยุด แก้ไขใจให้หยุด ใจหยุดขณะใด ขณะนั้นถูกต้องร่องรอยความประสงค์ของทาง พุทธศาสนา ถ้าใจไม่หยุดละก็ ไม่ถูกต้องร่องรอยความประสงค์ทางพุทธศาสนา ถ้าใจ หยุดละก็ ถูกต้องร่องรอยความประสงค์ของทางพุทธศาสนาแท้ ตรงกับกระแสพระโอษฐ์ ของพระบรมศาสดาได้ทรงประทานให้นัยแก่พระองค์คุณิมาล จนองค์คุณิมาละพยศ หมด พยศแล้ว ยอมจำนนแก่พระศาสดาแล้ว เปล่งวาจาว่า “สมณะหยุดๆ” พระองค์ทรง เหลียวพระพักตร์มาแล้วตรัสว่า “สมณะหยุดแล้ว แต่ท่านไม่หยุด” นั้น หยุดอันนั้น เป็นกระแสพระดำรัสของพระบรมศาสดา หยุดนั้นแหละถูกต้องร่องรอยความประสงค์ ของทางพุทธศาสนา ถ้าไม่หยุดละก็ เลอะลอะ แต่ถ้าพอหยุดได้แล้ว ก็อย่าออกจาก หยุดหนา กลางของกลางที่หยุดนั้นแหละ กลางของกลางหนักเข้าไปอย่าถอยออก ถ่าถอยออกผิดความประสงค์ กลางของกลางเข้าไปนั้นแหละ ตั้งแต่ต้นจนถึงพระอรหันต์ ไม่ให้คลาดเคลื่อนความหยุดอันนี้ เมื่อเราไปพบประเทศอันสมควรเข้าเช่นนั้นแล้ว เรา จะต้องพึงปฏิบัติให้ถูกส่วน ประเทศที่สมควรเป็นประเทศกลาง กลางนั้นแหละที่ใจหยุด เป็นประเทศกลาง

ที่กล่าวมาแล้วเป็นประเทศข้างนอก ประเทศข้างในต้องหยุดอยู่กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็น กายมนุษย์ หยุดตรงนั้น จึงจะได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่สมควรทีเดียว หยุดตรงนั้นถูกมัชฌิม ประเทศ ถูกมัชฌิมปฏิบัติ ขอบปฏิบัติเป็นกลาง ไม่เข้าไปใกล้ที่สุดทั้ง ๒ อย่าง คือ กามสุขัลลิก กานุโยค กับ อตตกิลมณานุโยค เป็นมัชฌิมปฏิบัติแท้

เหตุนี้แหละท่านทั้งหลายที่ได้มาประสบพบพระพุทธศาสนาต้องหยุดตรงนี้แหละ จับหลักอันนี้ให้ได้ ถ้าจับหลักตรงนี้ไม่ได้ก็ไม่ถูกร่องรอยทางพุทธศาสนา ถึงจะปฏิบัติ ศาสนา สัก ๕๐ พรรษา ๘๐, ๙๐ พรรษา หรือแม้ว่าจะเป็นหญิงเป็นชายชนิดใดก็ช่าง เข้าทางนี้ไม่ถูก ก็เหลว ไม่ถูกต้องร่องรอยทางพุทธศาสนา

ที่จะถูกต้องร่องรอยทางพุทธศาสนาต้องอาศัย **อตฺตสมฺมาปณฺธิ** ตั้งตนไว้ชอบ ตั้งตนไว้ถูก ตั้งตนไว้ชอบ ตั้งตนไว้ถูก ตั้งกันอย่างไร? ต้องรู้จักตนเสียก่อนหนา ถ้าไม่รู้จักตน จะไปตั้งเลอะๆ เทอะๆ ที่เรียกว่า **อตฺตสมฺมาปณฺธิ** ตั้งตนไว้ชอบ ไว้ถูกนั้นอะไร **อตฺตํ สุขทุกขํ ภคฺคตฺติ อตฺตา** สภาพอันใดรับสุขรับทุกข์ สภาพอันนั้นชื่อว่าตน ก็บัดนี้กายมนุษย์รับสุขรับทุกข์อยู่ สุขมันก็รู้ ทุกข์มันก็รู้ เมื่อรับสุขรับทุกข์อยู่ต้องตั้งตนไว้ชอบ ตั้งตนไว้ชอบ ตั้งกันอย่างไร? ขึ้นต้น ต้องตั้งตนไว้ในทาน ตั้งตนไว้ในศีล ตั้งตนไว้ในการเจริญภาวนา นี่เป็นการตั้งตนไว้ชอบของกายมนุษย์หายาบ ส่วนการตั้งตนไว้ชอบของกายมนุษย์ละเอียด กายมนุษย์ละเอียดคือกายที่ผืนออกไป เอากายมนุษย์ละเอียดมาหยุดหนึ่งที่ศูนย์กลางกายมนุษย์หายาบ ที่หยุดที่นิ่งนั้นแหละ เรียกว่า **อตฺตสมฺมาปณฺธิ** แท้ เมื่อถูกหลักเช่นนี้แล้ว หยุดเป็นลำดับเข้าไป เมื่อกายมนุษย์ละเอียดหยุดหนึ่งที่หยุดที่นิ่งนั้นแล้ว กายทิพย์ก็หยุดไปตามส่วนกัน กายทิพย์ละเอียดก็หยุดไปตามด้วย ตนของกายรูปพรหมก็ต้องหยุดให้ถูกส่วน ตนของกายรูปพรหมละเอียด ก็ต้องหยุดให้ถูกส่วน ตนของกายรูปพรหมก็ต้องหยุดให้ถูกส่วน ตนของกายรูปพรหมละเอียด ก็ต้องหยุดให้ถูกส่วนกัน กายรูปพรหม อรูปพรหม ต้องหยุดให้ถูกส่วนกันดังนี้ ตลอดจนกระทั่งถึงกายธรรม พอถึงกายธรรมก็ต้องหยุดให้ถูกจุด หนึ่งที่จุดหยุดนั้น หยุดหนึ่ง จุดอื่นไม่เอา จนกระทั่งถึงกายธรรมละเอียด กายธรรม พระโสดาพระโสดาละเอียด เข้าถึงกายธรรมพระสกทาคาพระสกทาคาละเอียด เข้าถึงกายพระอนาคาพระอนาคาละเอียด เข้าถึงกายพระอรหัตพระอรหัตละเอียด เมื่อเข้าถึงถูกต้องร่องรอยดังนี้ เรียกว่า **อตฺตสมฺมาปณฺธิ** ตั้งตนไว้ชอบ

เมื่อตั้งตนไว้ชอบเช่นนี้ ทำอย่างไรจึงได้ชื่อว่า **ปุพฺเพ กตปุญฺญตา** ความเป็นผู้ได้กระทำความดีไว้ในปางก่อน เพราะตนได้อบรมสั่งสมบารมีมาแล้วตั้งแต่เนกชาติสมควรแล้วครบแสนกัปแล้ว มาพบพระพุทธศาสนาอาจได้สำเร็จมรรคผลทีเดียว เพราะบารมีพอแล้ว ทำอะไรที่เรียกว่าทำความดีนะ ที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์อย่างนี้นะ ชาติก่อนที่แล้วๆ มา ได้อุตส่าห์ให้ท่านตามความสามารถและตามกำลังของตนตามส่วน

ที่จะพึงให้ได้ บำเพ็ญทานไปดังนี้แหละ ของนอกกายมีเท่าไรๆ ให้ไปให้หมด ไม่เหลือไว้เลย ดังนี้ เรียกว่า ทานบารมี เนื้อและเลือดก็ให้ได้ เว้นแต่ชีวิตเท่านั้น ให้ดังนี้เรียกว่า ทานอุปบารมี ให้ชีวิตเป็นทานก็ได้ นี่เรียกว่า ทานปรมัตถบารมี เมื่อให้ของนอกกายได้ตลอดถึงชีวิตและเลือดเนื้อเช่นนี้ ได้ชื่อว่า ตนได้บำเพ็ญทานของตน ไม่ใช่แต่ให้เท่านั้น ให้สูงยิ่งขึ้นไปกว่านั้น ครอบปัญจมหาบริจาค ทานบารมี ทานอุปบารมี ทานปรมัตถบารมี ให้ได้เกินกว่านั้น เรียกว่า ปุตตบริจาค ให้ลูกเป็นทานก็ได้ ให้ผิวเป็นทานก็ได้ การให้อย่างนี้สูง ไม่ใช่ให้ง่าย ๆ ไม่ใช่สละง่าย ๆ สละยากนัก คนใจไม่มั่นหมายในทานให้ไม่ได้ ถ้ามั่นหมายในทานจึงจะให้ได้ เพราะฉะนั้น **ปุพฺพกตปุญญตา** ต้องทำความดีไว้ในปางก่อน ต้องบำเพ็ญทานให้มั่นหมาย ไม่ใช่บำเพ็ญง่อนแง่นคลอนแคลน ให้ทานเป็นของนอกกาย ให้ตลอดจนชีวิตและเลือดเนื้อ อย่างนี้เรียกว่า ให้ทานจริงจัง คนที่สร้างบารมีต้องสร้างกันอย่างนี้ เรียกว่าทำความดีไว้ในชาติปางก่อน เรียกว่า ทานบารมี

ศีลบารมีอีกจุดเดียวกัน การรักษาศีลให้บริสุทธิ์ไม่มีเศร้าหมองต่างพร้อยอย่างหนึ่งอย่างใด ศีลบริสุทธิ์แท้ๆ แน่วแน่ทีเดียว แม้สมบัตินอกกายจะวอดวายอย่างหนึ่งอย่างใด ไม่ยอมให้ศีลเป็นอันตราย เรียกว่า ศีลบารมี แม้เลือดเนื้อจะเป็นอันตรายไม่ยอมให้ศีลขาด เรียกว่า ศีลอุปบารมี แม้ชีวิตจะดับไปเดี๋ยวนี้ก็ไม่ยอมให้ศีลขาด เรียกว่า ศีลปรมัตถบารมี เมื่อสมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยศีลเช่นนี้ เรียกว่า **ปุพฺพกตปุญญตา** ความดีที่ทำไว้ในชาติก่อน

เจริญภาวนาเล่า ก็จุดเดียวกัน เสียสมบัติภายนอกกายเว้นไว้แต่ชีวิตและเลือดเนื้อ ไม่ยอมให้เสียทางภาวนา เนื้อและเลือดจะแห้งเหือดหมดไปก็ไม่ว่า ไม่ยอมให้เสียทางภาวนา แม้ชีวิตจะดับไปก็ไม่ยอมให้เสียทางภาวนา มั่นหมายในทางภาวนาทีเดียว อย่างนี้เรียกว่า ภาวนาบารมี ภาวนาอุปบารมี ภาวนาปรมัตถบารมี จุดเดียวกัน บำเพ็ญให้มั่นหมายในขันธสันดาน เรียกว่า **ปุพฺพกตปุญญตา** ความเป็นผู้ได้กระทำความดีไว้ในชาติปางก่อน

อุทาหรณ์ที่จะชักให้เห็นนั้นมีมาก ดังท่านผู้ปกครองประเทศ เช่น พระเจ้าแผ่นดิน ทำไมจึงเกิดเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ก็เพราะท่านเหล่านี้เป็นผู้ได้สั่งสมความดีไว้ในชาติปางก่อน การเกิดเป็นกษัตริย์หรือเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ไม่ใช่ของเกิดยาก ดังเช่นทศกคตบุรุษ บุรุษทำการรับจ้างของอนาถปิณฑิกเศรษฐีในเมืองสาวัตถี ในครั้งกระนั้นเวลาทศกคตบุรุษเสร็จจากการรับจ้างกลับมา เป็นเวลาเย็น เป็นวัน ๘ ค่ำ แม้

ครัวเขาก็หุงข้าวไว้ให้ แล้วก็ยกมาให้ทุกคตบุรุษ ทุกคตบุรุษจึงถามว่า “ท่านเจ้าข้า คนในบ้านเป็นอันมากเคยเอ็กเกริกโกลาหล หายไปไหนเล่า เจียบเชียบไปหมด” แม่ครัวเขาก็บอกว่า “คนในบ้านนี้เวลาวัน ๘ คำ ๑๔ คำ ๑๕ คำ เขารักษาศีลกัน หมดบ้าน เด็กเล็กก็ต้องรักษาศีลกันทั้งนั้น เขาไม่รับประทานอาหารเย็นกันดอก” ทุกคตบุรุษนั้นก็เข้าใจว่า “เอ๊ะ เรามาทำการรับจ้างในบ้านที่เขา รักษาศีลกัน เราเป็นคน ไม่รักษาศีล มันก็ขัดจังหวะกัน ไม่ได้นา ขอบกล ศีลก็เป็นของรักษาได้ยาก เขาเป็นคน มีถึงขนาดนี้ เขายังรักษาศีลกันทั้งบ้านทั้งช่อง

เราจนถึงขนาดนี้ใจยังหยาบซำกล้าแข็ง ไม่รักษาศีลกับเขาบ้างล่ะ” คิดดังนี้แล้วก็ถามแม่ครัวว่า “ฉันจะรักษาศีลบ้างได้ไหมล่ะ” แม่ครัวก็บอกว่า “ฉันจะไปถามนาย ดูก่อน” แม่ครัวก็รีบไปถามท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐีว่า “บุรุษทำการรับจ้างเขาจะรักษา ศีลบ้างได้ไหมเจ้าคะ” ท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐีก็บอกว่า “ได้ซี แต่ว่าเป็นอุโบสถครึ่ง วันนะ ไม่ได้เต็มวัน เพราะมันจะค่ำเสียแล้ว หมดวันเสียแล้ว ถึงวันเท่านั้น รักษาได้ก็ สมทานอุโบสถทีเดียว” เมื่อสมทานอุโบสถเรียบร้อยแล้ว พอค่ำๆ ตอนดึกๆ หน่อย เอ้า ปวดท้องเข้าแล้ว เพราะอ้ายท้องมันหิว เพราะทำงานเหนื่อยมาก มันแทบท้อง มันหิวเต็มที แม่ครัวก็ไปบอกท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐีว่า บุรุษที่รักษาศีลปวดท้องเสีย แล้วเพราะความหิว ท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐีก็บอกแก่แม่ครัวว่า ทำน้ำอัฐฐานให้ดื่ม เสียซี แม่ครัวก็จัดแจงทำน้ำอัฐฐานมาให้ บุรุษนั้นไม่ยอมดื่ม แล้วกล่าวว่า “ท่าน ทำไม ไม่ดื่มบ้างล่ะ” “ฉันไม่ได้เป็นอะไรนี่ จะไปดื่มทำไมล่ะ” “ท่านเป็นโรค ดื่มน้ำ อัฐฐานเสียซี โรคปวดท้องจะได้หาย” บุรุษนั้นจะดื่ม ก็ศีลของตัวถึงวันเท่านั้น กลัว จะเป็นอันตรายแก่ศีล กลัวศีลจะไม่บริสุทธิ์ จึงพูดว่า “เมื่อท่านไม่ดื่ม ฉันก็ไม่ดื่ม ตายก็ ตายไปเถิด เป็นอะไรก็กันไป ไม่ดื่มเหมือนกัน” ก็ทนต่อไป พอตกตอนดึกๆ เข้าก็ ปวดท้องเต็มที พอรุ่งเช้าขึ้น เต็มที่จะตายอยู่แล้ว จวนตายเต็มที ก็พอดีพระเจ้า ปเสนทิโกศลเสด็จผ่านไปทางนั้น พอใกล้จะตายเห็นพระเจ้าปเสนทิโกศล นึกในใจว่า “ด้วยบุญกุศลของเราที่ได้รักษาศีลถึงวันนี้ ขอให้ได้ไปเกิดเป็นพระราชโอรสพระเจ้า ปเสนทิโกศลเถิด”

พออธิษฐานใจดังนั้นก็แตกกายทำลายชั้นจักษุจากอัมภพรางกาย เข้าไปอยู่ใน ศูนย์กลางกายของ พระเจ้าปเสนทิโกศล ลูกไปเกิดในท้องพ่อ เข้าไปทางช่องจุมกขา ไปอยู่ที่ศูนย์กลางดวงธรรมที่ทำให้เป็นกายมนุษย์ของ พระเจ้าปเสนทิโกศล พอถึงเวลา พระเจ้าปเสนทิโกศลก็ประกอบธาตุธรรม ถูกส่วนอยู่ร่วมกับพระมเหสีถูกส่วนเข้า บังคับ

กายสัมภเวสีนั้นตกศูนย์ ก็ออกจากท้องพระเจ้าปเสนทิโกศล ออกทางจุมภวา เข้าทางจุมภซ้ายของมารดา ไปเป็นกลรูปติดที่ขั้วมดลูกในท้องของพระมเหสี เหมือนกับอนาถปิณฑิกเศรษฐี อัมเด็จพระมารส่งให้ภรรยาเลี้ยงไว้ในท้อง พอเจริญครบ ๑๐ เดือน ก็ประสูติออกมาเป็นราชกุมาร เป็นโอรสของพระเจ้าปเสนทิโกศล รักษาตีสถึงวันเท่านั้น ได้เป็นพระเจ้าแผ่นดินแล้ว ก็ได้เสวยราชสมบัติสืบต่อจากพระเจ้าปเสนทิโกศล เมื่อพระเจ้าปเสนทิโกศลเสด็จสวรรคตแล้ว นี่เป็น **ปุพเพ กตปุญญา** อย่างนี้ เขาทำความดีไว้ เขาได้รักษาตีสจริง ๆ ศีลบริสุทธิ์จริง ๆ ยอมตายไม่ให้ตีสเป็นอันตราย นี่เขาเรียกว่า **ปุพเพ กตปุญญา** ทำความดีอย่างนี้ ก็ได้เกิดเป็นพระเจ้าแผ่นดินปรากฏอย่างนี้

ไม่ใช่แต่เท่านั้น เหมือนดังลาชเวธิดาเฝ้าไร่ข้าวสาลี เมื่อเห็นพระมหารียกัสสปะเดินทางมา มีศรัทธาเลื่อมใส เข้าไปในท้องนา ไปเอาข้าวตอกที่ตัวเตรียมเอาไปไว้สำหรับรับประทานในกลางวัน เอาออกมาคอยอยู่ พอพระคุณเจ้าพระมหารียกัสสปะมาใกล้ “**ติฏฐถ ภนุเต นิมนต์โปรดก่อนเจ้าคะ**” พระมหารียกัสสปะก็รออนุญาตนางก็เอาข้าวตอกยกมือขึ้นทูลสวดแล้วขออาราธนาพระคุณเจ้าเปิดบาตร พระคุณเจ้าก็เปิดบาตร นางก็ใส่ข้าวตอกลงไปครึ่งขัน ท่านก็ปิดบาตร พอครึ่งขันก็ปิดบาตรเสียแล้ว นี่เขาเรียกว่ารู้จักประมาณในการรับ เขาให้ละก็รับเรื่อยเปื่อยไปมันก็เดือดร้อนนะซี เขาก็รับประทานเหมือนกัน ให้เขาครึ่ง เอาครึ่ง เอาข้าวตอกครึ่งเดียวปิดบาตรทันทีเสียแล้ว นางนั้นนั่งลง ยกมือขึ้นไหวว่า “**ปรโลกัง สงคหํ กโรถ** ขอนิมนต์พระคุณเจ้าโปรดฉันข้างหน้าเถิด โลกนี้อย่าโปรดเลย โปรดโลกหน้าเถิด” พระมหารียกัสสปะก็เปิดบาตร นางก็ใส่ข้าวตอกหมด ดื่อกดีใจ ปลื้มอกปลื้มใจ พระมหารียกัสสปะท่านรับข้าวตอกแล้วท่านก็เลยไป เดินทางไปตามคันนา นางก็ตามส่งพระผู้เป็นเจ้ามหากรียกัสสปะ ไปถึงคันนาตอนหน้ารกปกคลุม อสรพิษมันอยู่ในที่นั้น

พระมหารียกัสสปะเดินไปข้างหน้ามันก็ได้กัด เมื่อนางเดินผ่านไปมันก็ออกจากปล่อง ขบเอาเขี้ยวแทงล้มลง ณ ที่นั้น **สุดตปฺปพฺพุโธ** วีย จูจดังราวกับว่าตื่นจากหลับ **สุวณฺณวิมาเน อปฺปชฺช** ก็บังเกิดในวิมานทอง ห้อยย้อยไปด้วยสายข้าวตอกในชายวิมานงดงามยิ่งนักหนา เมื่อลมทิพย์พัดมาอ่อน ๆ ดังประหนึ่งปัญญาจตุริยางค์ดนตรีไพเราะเสนาะสนานประสานเสียง นางก็นึกแต่ในใจว่า โอ! เรามาเกิดนี้ด้วยกุศลอันใด ก็รู้ว่าได้ถวายข้าวตอกแก่พระมหารียกัสสปะ จึงได้มาเกิด งูกัดเข้าล้มตายอยู่ตรงนั้น ซากศพยังปรากฏอยู่นั้น เราจะต้องแก้ไขสมมติของเราให้ตั้งมั่นต่อไป ทำบุญ

นิตหนึ่งเท่านั้นได้สมบัติมากมายขนาดนี้ กลัวจะไม่ตั้งมั่นสันกาลนาน คิดตั้งนั้นแล้ว เวลารุ่งเช้าของมนุษย์โลก นางก็ถือเอาถาดทองกระเช้าทอง ลงมาสู่วิหารที่อยู่ของ พระมหาอริยักัสสปะ มาปฏิบัติปัดกวาดปูลาดอาสนะ ตั้งน้ำใช้ น้ำฉัน ไว้เรียบร้อย สำหรับพระมหาอริยักัสสปะ พระมหาอริยักัสสปะกลับจากบิณฑบาต “เอ๊ะ! นี่ใครมา ปฏิบัติอยู่นี่ จะเป็นภิกษุหนุ่ม หรือสามเณรหนอ” รุ่งขึ้นอีกวันหนึ่ง นางก็มาทำดังนี้ อีก ทำเสร็จแล้วก็กลับไป “เอ นี่จะเป็นภิกษุหนุ่ม หรือสามเณรหนอมาทา” พอรุ่งขึ้น อีกวันหนึ่ง พระผู้เป็นเจ้าไปครึ่งเวลาเท่าที่เคยไป แล้วกลับมาดูที่วิหารมองไปในช่อง ดาน “โอ! สว่างโล่ง แสงสว่างอะไรนะ”

นางลาชเทวธิดาตอบว่า “หม่อมฉันเอง พระเจ้าค่ะ” “หม่อมฉันเองนะ คือใครล่ะ” “หม่อมฉันคือลาชเทวธิดา ผู้เป็นอุปฐากของพระคุณเจ้า” “อุปฐากของเราไม่มีนะ ลาชเทวธิดา”

พอเปิดประตูเข้าไป พระคุณเจ้าก็ได้ถามว่า “วานนี้เจ้ามาทำหรือ วานขึ้นนี้เธอก็มาทำหรือ” นางก็ตอบรับตามตรงทุกสิ่งทุกอย่าง

“ต่อแต่นี้ไปไม่ได้หนา เราอยู่ผู้เดียว เจ้าถึงจะเป็นกายทิพย์ก็เป็นผู้หญิง ผู้หญิง กับผู้ชาย ทางพุทธศาสนามีวินัยบัญญัติห้ามนัก ถ้าว่าปฏิบัติกันสองต่อสองเช่นนี้ละก็นานต่อไปในภายภาคเบื้องหน้า พระธรรมกถึกอาจารย์ขึ้นธรรมาสน์ ถือนักปัดวาฬวี่นี้ จะยกักัสสปะนี้ขึ้นเป็นตัวอย่างว่าทำชั่วร้ายในศาสนาหนา ผิดธรรมผิดวินัย ท่านจงออกไปเสียเถิด อย่าปฏิบัติเราเลย”

“พระคุณเจ้า ขอได้กรุณาหม่อมฉันเถิด ขอให้สมบัติของหม่อมฉันตั้งมั่นต่อไป สมบัติที่ได้นั้นเพราะอาศัยบุญบารมีของพระคุณเจ้า”

“ไม่ได้ ออกไปเสียเถอะ จะเป็นตัวอย่างเสียหายในทางพุทธศาสนา”

นางก็อยู่ไม่ได้ ก็ร้องไห้ เสียงร้องไห้ได้ยินเข้าไปในโสตของพระบรมศาสดา พระองค์ทรงสงเคราะห์ แสดงพระกายให้ปรากฏต่อหน้านางลาชเทวธิดานั้น นางจะเหาะไปทางไหน พระองค์ก็เทศนาเรื่อยไปต่อหน้านาง นางก็ได้ยินเรื่อยไป กำลังเหาะนั้นแหละฟังเทศน์เรื่อยไป นางได้สำเร็จมรรคผล สมมาตปรารถนาด้วยความเลื่อมใสศรัทธา นี่เป็น **ปุพฺเพ กตปุญฺญตา** นางได้กระทำความดี ได้ถวายข้าวดอกแก่พระมหาอริยักัสสปะ แล้วงูกัดตาย ไปเกิดในดาวดึงส์เทวโลก ก็เพราะสำเร็จด้วยบุญที่ตัวได้กระทำไว้ในชาติก่อนภพก่อน อาศัยบุญที่ตัวได้กระทำไว้แล้วจึงได้ไปเป็นเทวธิดา ก็

มุ่งมาดปรารถนาจะทำสมบัติให้ตั้งมั่น ก็ได้สมมาดปรารถนา อุตส่าห์ไปปฏิบัติพระมหา
อริยกัศสปะ พระบรมศาสดาจึงได้ทรงอนุเคราะห์ ให้ได้สำเร็จมรรคผลสมปรารถนา

ที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์พบพุทธศาสนาก็ต้องอาศัย **บุพเพ กตปุญญา** ได้
กระทำความดีไว้ในปางก่อน จงอุตส่าห์พยายามทำความดีให้หนักขึ้นไป ให้เป็นบุญนิ
หนักขึ้นไป เมื่อจะทำได้ด้วยวิธีให้ทาน ก็ให้ทานหนักขึ้นไป เมื่อจะทำได้ด้วยวิธี
รักษาศีล ก็รักษาศีลให้หนักขึ้นไป เมื่อจะทำได้ด้วยวิธีการเจริญภาวนา ก็เจริญภาวนา
ให้หนักขึ้นไป จะทำได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ก็จงอุตส่าห์พยายามทำให้สุดความสามารถ
ของตน **สิ่งที่เป็นที่ตั้งกองการบำเพ็ญกุศล** พระบรมทศพลได้ทรงตรัสเทศนาไว้เป็น
อเนกประการว่า ทาน การให้ ก็ได้ชื่อ **ทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน ศีล
การรักษา ได้ชื่อว่า **ศีลมัย** บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล ภาวนา การทำให้มีให้เป็น
ก็ได้ชื่อว่า **ภาวนามัย** บุญสำเร็จด้วยการเจริญภาวนา ประพฤติตกต่ำยำเกรงแก่
ตระกูลผู้เจริญกว่า ก็ได้ชื่อว่า **อปจายนมัย** บุญสำเร็จด้วยการประพฤติก่อมนตนต่อ
ผู้ใหญ่ หรือผู้เจริญกว่า การช่วยเหลือในกิจที่ชอบ เรียกว่า **ไวยยาวัจฉมัย** บุญสำเร็จ
ด้วยการชวนชววยในกิจที่ชอบ การให้ความดีแก่ผู้อื่นได้ชื่อว่า **ปัตติทานมัย** บุญสำเร็จ
ด้วยการให้ความดีแก่ผู้อื่น การอนุโมทนาความดี ไม่อิจฉาริษยาเขาที่เรียกว่า
ปัตตานุโมทนามัย บุญสำเร็จด้วยการอนุโมทนาบุญของผู้อื่น การสดับตรับฟังธรรม
เทศนาของเราท่านในบัดนี้ เหมือนนกิษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ที่ฟังอยู่ ณ บัดนี้
ได้ชื่อว่า **ธรรมสวนมัย** บุญสำเร็จด้วยการสดับตรับฟังธรรมเทศนา บุญที่ได้ด้วยการ
แสดงธรรมให้แก่ผู้อื่นฟังได้บุญกุศล เหมือนผู้เทศน์นี้ ได้ชื่อว่า **ธรรมเทศนามัย** บุญ
สำเร็จด้วยการแสดงธรรมให้แก่ผู้อื่น ทั้ง ๙ อย่าง ได้ชื่อว่าเป็น **ทิวจุชุกรม** เป็นการ
ทำความเห็นให้ตรง ถูกต้องร่องรอยตามความประสงค์ของทางพุทธศาสนาเรียกว่า
ทิวจุชุกรม การทำความเห็นของตนให้ตรง

สิ่งที่เป็นที่ตั้งของการบำเพ็ญบุญมีถึง ๑๐ ประการ ในวันหนึ่งๆ เราบำเพ็ญหลาย
ประการ เหมือนเราท่านในบัดนี้ก็ได้บำเพ็ญหลายอย่างด้วยกัน ทานมัย ให้ทานแล้วก็
รักษาศีล เรียกว่าศีลมัย รักษาศีลแล้วก็ไปเจริญภาวนา เรียกว่าภาวนามัย แล้วไป
อ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ เรียกว่าอปจายนมัย การช่วยทำครัวเลี้ยงพระเจ้าพระสงฆ์อย่างนี้ก็
เรียกว่าไวยยาวัจฉมัย ให้คนโน้นเขาประเคนบั้ง ให้คนนี้เขาประเคนบั้ง สิ่งของของ
ตนให้คนอื่นเขาให้ทานบั้ง เรียกว่าปัตติทานมัย เห็นเขาดีก้อนโมทนาเขา นั้นเรียกว่า

ปัตตานโมทนาภัย การสดับตรับฟังเช่นนี้ เรียกว่าธรรมสวนภัย การแสดงธรรมให้บุคคลผู้อื่นฟัง จำได้เรื่องนั้นเรื่องนั้นก็นำไปแสดงให้ผู้อื่นฟังบ้าง เรียกว่าธรรมเทศนาภัย การทำความเห็นของตนให้ตรงต่อความประสงค์ทางพุทธศาสนา เรียกว่าทิวฏฐุกรรม

ที่ได้ชี้แจงแสดงมาในมงคลคาถาทั้ง ๓ ข้อนี้ ข้อต้นว่า อยู่ในประเทศอันสมควร ข้อที่ ๒ ว่า ได้กระทำความดีไว้ในปางก่อน และข้อที่ ๓ ว่า ได้ตั้งตนไว้ชอบ ประกอบด้วยองค์คุณทั้ง ๓ ประการนี้ **เอตํ มงคลํ อุตฺตมํ** เป็นเหตุเครื่องถึงซึ่งความเจริญอันสูงสุด นี้ตามวาระพระบาลีคือความเป็นสยามภาษาตามมตยาธิบาย พอเป็นเครื่องปฏิบัติการประคับประคองสนองศรัทธา ระดับสติปัญญาคุณสมบัติของท่านพุทธบริษัท ทั้งคฤหัสถ์ บรรพชิต บรรดาที่มาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา ด้วยอำนาจสัจจาจาที่ได้อ้างธรรมเทศนาตั้งแต่ต้นจนจบวสานนี้ ขอความสุขสวัสดิ์ถึงบังเกิดมีแก่ท่านทั้งหลาย บรรดาที่มาสโมสรในสถานที่นี้ทุกถ้วนหน้า อาตมภาพชี้แจงแสดงมาพอสมควรแก่เวลา สมมติว่ายุติธรรมิกถาโดยอรรถนิยมความเพียงแค่นี้

เฝ้าฯ ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

